

GÖTA HOVRÄTT

Avd 4

Rotel 42

ÖVERKLAGAD DOM

DOM

Referens nr

98745037

Dom nr

DB 4007

Sida

1 (5)

Datum

1996-01-19

Mål nr

B 488/95

Meddelad i

Jönköping

Underrätt	Namn Norrköpings tingsrätt		
	Datum för domen 1995-03-21	Dom nr DB 235	Se bilaga A

PARTER (antal tilltalade: 1)

Åklagare	Partsställning Motpart		
	Namn, tjänstetitel och åklagarmyndighet MalMBERG, Mona, distriktsåklagare Regionåklagarmyndigheten i Linköping 96. 01. 24		
Tilltalad	Partsställning Klagande		
	Efternamn och alla förnamn Adsell, KLAS Göran		
	Personnummer 421104-2371	Yrke/Titel	
	Postadress Box 76, 616 21 ABY		
			Medborgare i
	Frihetsberövande	☐	
Försvare	Offentlig försvarare ☐	Rätts-hjälp ☐	
		Ombud ☐	
Saken	Brott mot vattenlagen		

HOVRÄTTENS DOMSLUT; se sid 2.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten fastställer tingsrättens dom.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Adsell har yrkat att hovrätten skall ogilla åtalet eller, i andra hand, nedsätta antalet dagsböter.

Åklagaren har bestritt ändring.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Adsell har utöver vad han uppgett vid tingsrätten anfört bl.a. följande: Enligt vattenrättslig praxis menas med "företagets inverkan på vattenförhållandena" en ändring av vattnets djup och läge. Han har vid kulverteringen av Torshagsån inte utfört något grävningsarbete i åfåran utan kulverteringsrören lades direkt på åbotten. Bad och båt fart var helt omöjlig före kulverteringen. Möjligheten till fiske upphörde år 1989 när Vägverket i anslutning till hans fastighet förlängde en vägtrumma under allmän väg. Förlängningen utfördes på ett felaktigt sätt och det blev omöjligt för vandringsfisk att passera vägtrumman. Tingsrätten har felaktigt i domen uppgett att Vattendomstolen i sin dom förklarat att kulverteringen krävt tillstånd. Vattendomstolen har inte uttalat detta. En laglighetsprövning kan göras oberoende av om tillstånd krävts för vattenföretaget eller inte. Den kulvertering som han utfört har varit av bagatellartat slag och den var brådslande. Tre hus på den östra sidan av ån skulle nämligen rivras och detta kunde inte ske förrän nya stödmurar byggts eller kulverteringen gjorts. För det fall hovrätten anser att tillstånd krävts för kulverteringen och att han förfarit oaktsamt bör gärningen bedömas som ringa.

Hovrätten gör följande bedömning.

Den kulvertering som Adsell låtit utföra i Torshagsån är enligt hovrätten att anse som ett vattenföretag i vattenlagens (VL) mening; något som också framgår av Vattendomstolens dom den 11 november 1994 (se s. 10). I målet är ostridigt att Adsell inte fått tillstånd att utföra detta arbete.

Enligt 4 kap. 1 § första stycket VL krävs med vissa undantag tillstånd för vattenföretag. Den som innan tillstånd meddelats påbörjar arbete i större omfattning i anslutning till företaget gör sig skyldig till brott mot tillståndsplikten och kan enligt 21 kap. 1 § första stycket VL dömas till böter eller fängelse i högst två år. Den som bryter mot tillståndsplikten undgår inte straff även om tillstånd till vattenföretaget eller lagligförklaring av detta senare meddelas. I ringa fall skall dock enligt 21 kap. 1 § andra stycket VL inte dömas till ansvar.

De undantag från tillståndsplikten som kan bli aktuella i detta mål är dels om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen har skadats genom kulverteringens inverkan på vattenförhållandena (4 kap. 2 § första stycket VL), dels om det varit nödvändigt att utan dröjsmål utföra arbetet för att komma till rätta med de skador som uppkommit genom att åslänten delvis rasat igen (4 kap. 4 § första stycket VL). Bevisbördan för att sådana undantag från tillståndsplikten skall anses föreligga åvilar den som är ansvarig för arbetenas utförande (se prop. 1981/82:130 s. 429). Av utredningen framgår att det inte kan uteslutas att kulverteringen, som är drygt 50 meter lång, kan ha inneburit att vandringen för havsöringar försvårats i Torshagsån. Det är således inte uppenbart att det arbete som utförts i ån var av sådan beskaffenhet att det inte skulle ha kunnat skada fisket. Adsell har inte heller på något sätt förmått visa att arbetet var så brådskande att han var berättigad att utföra det utan föregående tillstånd. På grund av vad nu anförts finner hovrätten i likhet med tingsrätten att kulverteringen fordrat tillstånd enligt VL och att Adsell - genom att låta utföra arbetet trots att han saknade tillstånd - åsidosatt prövningsplikten.

Som ovan nämnts finns i 21 kap. 1 § andra stycket VL en straffrihetsregel för ringa fall. Den regeln, som har sin förebild i miljöskyddslagen (1969:387), har som utgångspunkt att bagatellartade överträdelser av villkor eller föreskrifter i tillståndsbeslut inte bör vara straffbara. I förarbetena till VL framhölls att bestämmelsen framför allt torde bli tillämplig i fall då ingen skada kan befaras av åsidosättandet av villkor eller föreskrifter (se lagrådets yttrande i prop. 1981/82:130 s. 369). Såvitt gäller straffrihetsregelns tillämpning för den som bryter mot tillståndsplikten saknas däremot några vägledande uttalanden i förarbetena till VL. I förarbetena till miljöskyddslagen uttalade departementschefen emellertid följande: "Jag har nyss förordat att bagatellartade överträdelser av villkor eller föreskrifter i tillståndsbeslut inte bör vara straffbara. Också när det gäller andra brott mot ML:s bestämmelser såsom brott mot förprövningsplikten bör obetydliga förseelser undantas från det straffbara området" (prop. 1980/81:92 s. 55).

Prövningsplikten i VL har till syfte att åstadkomma en kontroll av bland annat att ett tilltänkt vattenföretag stämmer överens med gällande markanvändningsplaner och allmänna planeringssynpunkter. Vid prövningen skall också utredas vilken inverkan som vattenföretaget kommer att få på vattenförhållandena samt på motstående allmänna och enskilda intressen. I samband med prövningen är det av vikt att klarlägga vilka rättigheter och skyldigheter som företagaren har, t.ex. när det gäller att utge ersättning för skada som kan uppkomma. Olika intressenter bör beredas tillfälle att anföra synpunkter på vad som enligt deras mening bör gälla för att vattenföretaget skall få komma till utförande. Tidigare hade den enskilde företagaren ett stort utrymme att själv avgöra om prövning behövde ske eller inte. Enligt den nuvarande lagstiftningen har detta utrymme inskränkts så att endast mera bagatellartade företag, som uppenbart inte skadar motstående intressen, undantas från tillståndsplikten (se prop. 1981/82:130 s. 425).

Mot bakgrund av de uttalanden som gjorts under förarbetena till VL (och miljöskyddslagen) måste man enligt hovrättens mening lägga

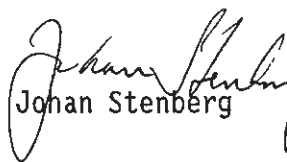
stor vikt vid att den kontrollfunktion som prövningsplikten enligt VL innefattar inte sätts ur spel. I fråga om en åtgärd som innebär ett permanent ingrepp i ett vattendrag torde man nästan aldrig kunna acceptera att tillståndsplikten inte fullgörs (jämför RH 1995:16 som avsåg ett tillfälligt uttag av vatten ur en bäck för bevattning för jordbruksändamål). Ju mera omfattande ett sådant vattenföretag är desto större anledning finns det att i förväg göra en allsidig bedömning av om företaget skall få utföras och, om så anses vara fallet, lägga fast vilka villkor som skall gälla för arbetet. Den kulvertering som Adsell har utfört i ån är som förut nämnts drygt 50 meter lång och kostnaderna för den har uppgått till cirka 150 000 kr. Ett så omfattande vattenföretags inverkan på vattenförhållandena och dess skadesrisker för motstående intressen kan enligt hovrättens mening inte med tillräcklig säkerhet bedömas innan omständigheterna närmare utretts. Även med beaktande av att det mot Adsell's bestridande inte kan anses visat annat än att skadeverkingarna varit relativt obetydliga, innebär hans underlåtenhet att inhämta tillstånd till vattenföretaget ett sådant åsidosättande av prövningsplikten att överträdelserna inte kan bedömas som ringa. Som tingsrätten funnit skall Adsell därför dömas för brott mot VL. Den bötespåföljd som tingsrätten fastställt är väl avvägd.

HUR MAN ÖVERKLAGAR; se bilaga B.

Överklagande senast den **16 februari 1996.**

Lars Åhlén

Johan Stenberg

Aleksander Cronenberger

I hovrättens avgörande har deltagit hovrättslagmannen Lars Åhlén, hovrättsrådet Johan Stenberg och t.f. hovrättsassessorn Aleksander Cronenberger (referent).

Enhälligt/*coll*

GÖTA HOVRÄTT

Enheten för riktighet

1996-02-16

Aleksander Cronenberger